

POSTANOWIENIE

10 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 10 października 2024 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi K.S. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z 28 lutego 2023 r., II Ca 1352/22
wydanego w sprawie z powództwa K.S.
przeciwko W. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

1. odrzuca skargę;

**2. zasądza od skarżącego (powoda) K.S. na rzecz pozwanego
W. spółki akcyjnej w W. kwotę 1 800 (tysiąc osiemset) złotych
tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym
z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w
spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia
od dnia doręczenia skarżącemu (powodowi) odpisu niniejszego
postanowienia do dnia zapłaty.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Powód K.S. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 28 lutego 2023 r., sygn.

akt II Ca 1352/22, prostując w uzupełnieniu braków formalnych oznaczenie daty orzeczenia.

Skargę oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 58 k.c. w związku z art. 361 k.c. oraz art. 363 k.c., poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że w niniejszej sprawie umowa przelewu wierzytelności jest z mocy prawa nieważna. Ponadto, powód zarzucił naruszenie art. 385¹ k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, polegające na przyjęciu, iż doszło w przedmiotowej sprawie do naruszenia interesu konsumenta, a zawarta umowa przelewu wierzytelności zawiera klauzulę niedozwoloną. Powód zarzucił również naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i wyciągnięcie wniosków nie mających potwierdzenia w zebranych materiałach dowodowych oraz wyciągnięcie wniosków sprzecznych z zebranym materiałem dowodowym. Wniósł o stwierdzenie, że zaskarżony przez niego w całości wyrok jest niezgodny z powołanymi przepisami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że w sprawie zastosowanie znajdują przepisy kodeksu postępowania cywilnego w zakresie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, znowelizowane ustawą z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 614) - na podstawie intertemporalnego przepisu ustawy nowelizującej (art. 19 ust. 1) - w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, obowiązującym od 1 lipca 2023 r. (art. 31 w zw. z art. 1 pkt. 57, 58 i 59 ustawy nowelizującej), ponieważ sprawa ze skargi została wszczęta (3 kwietnia 2023 r.) i niezakończona przed dniem 1 lipca 2023 r. Przy tym trzeba podkreślić, że dotychczas dokonane czynności według przepisów ustawy zmienianej w dotychczasowym brzmieniu zachowują swoją moc, jedynie ich ocena następuje na podstawie brzmienia aktualnego. Zgodnie bowiem z art. 20 ustawy nowelizującej, w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie zachowują moc czynności dokonane zgodnie z przepisami ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Poza wykazaniem przesłanek dopuszczalności skargi określonych w art. 424¹ § 1 k.p.c., skarżący jest zobowiązany do wykazania wymogów konstrukcyjnych – określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (w świetle obecnej regulacji obowiązującej od 1 lipca 2023 r.) powinna zawierać oznaczenie wyroku, od którego została wniesiona, ze wskazaniem czy jest on zaskarżony w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było ani nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹ § 2 k.p.c. - że występuje wyjątkowy przypadek uzasadniający wniesienie skargi (pkt 5) oraz wnioszek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6).

Wymagania te wynikają z charakteru skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jako nadzwyczajnego środka prawnego, który nie służy uchyleniu lub zmianie prawomocnego orzeczenia, lecz inicjuje pierwszą fazę postępowania, zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa z tytułu wydania niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji RP). Muszą być one zrealizowane odrębnie i samodzielnie, każde niezależnie od pozostałych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12), co prowadzi do wniosku, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w reżimie właściwym dla usuwania braków formalnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Zachowanie wymagań konstrukcyjnych skargi z art. 424⁵ § 1 k.p.c. podlega badaniu przez Sąd Najwyższy przy wniesieniu skargi, uchybienie tym wymaganiom nie podlega sanowaniu, zaś brak któregokolwiek z elementów skutkuje odrzuceniem skargi *a limine* (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Skarżący nie spełnił wymogów konstrukcyjnych określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 4 oraz pkt 5 zdanie pierwsze k.p.c.

W skardze kasacyjnej strona powinna uprawdopodobnić wyrządzenie szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Do spełnienia omawianej przesłanki konieczne jest istnienie szkody w chwili wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie jest zatem wystarczające powołanie się w skardze na samo zagrożenie wystąpienia szkody, choćby było ono realne. Taki wniosek wynika z wykładni literalnej powołanego przepisu dokonywanej w związku z art. 424¹ § 1 k.p.c. i art. 417¹ § 2 k.c., w których ustawodawca powtórzył zawarty w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. zwrot „została wyrządzona szkoda”. Sformułowanie to świadczy o tym, że skarga przysługuje stronie tylko wtedy, gdy przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem została już stronie wyrządzona szkoda. Przepis ten ma na uwadze zatem szkodę już wyrządzoną a nie hipotetyczną. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl., z 4 sierpnia 2009 r., II CNP 43/09, niepubl., z 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, niepubl., z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141 i z 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 110). Skarżący powinien przy tym przedstawić dowody lub inne środki uwiarygodniające jego twierdzenie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 lipca 2006 r., III CNP 40/06, niepubl. I z 23 marca 2006 r., IV CNP 23/06, Biul. SN 2006, nr 6, s. 8). Ponadto uprawdopodobnienie szkody polega na wskazaniu - w formie wyodrębnionego wyводу zawartego w skardze - jej postaci i rozmiaru, czasu jej powstania, związku przyczynowego między wystąpieniem uszczerbku a wydaniem wyroku objętego skargą o stwierdzenie, a także powołanie faktów i dowodów uprawdopodobniających twierdzenie o szkodzie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2021 r., V CNP 5/21, niepubl.).

Odnosnie do tej przesłanki, zamiast wymaganego odrębnego wyводу jurydycznego na okoliczność uprawdopodobnienia doznanej przez skarżącego szkody, w części wstępnej skargi skarżący ograniczył się do wskazania, że w wyniku wydania orzeczenia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w jego majątku powstała znaczna szkoda w wysokości 10 460,98 zł, zgodnie z wyrokiem Sądu Rejonowego w Żninie z 18 października 2022 r. W ocenie skarżącego, został on pozbawiony prawa do odszkodowania, które mu przysługuje, a które otrzymałby

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, gdyby nie zaskarżone orzeczenie. Natomiast w uzasadnieniu przedstawił jedynie dwuzdaniową wzmiankę, że „wyrokiem Sądu Rejonowego w Żninie ustalono należne powodowi odszkodowanie w kwocie 10 460,97 zł. Kwota ta stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia, albowiem o tyle został uszczuplony majątek powoda w wyniku wydania niezgodnego z prawem orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy”. Taka argumentacja nie spełnia wymogów wyводу mającego na celu uprawdopodobnienie doznanej szkody. Skarżący powinien szczegółowo przedstawić, w jaki sposób wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy wpłynął na jego sytuację majątkową, wskazując konkretne okoliczności i dowody potwierdzające poniesienie szkody. Należy również wykazać związek przyczynowy między wydanym orzeczeniem a uszczupleniem majątku skarżącego. Bez takiego szczegółowego uzasadnienia, twierdzenie o poniesionej szkodzie pozostaje nieudowodnione. Załączone do skargi odpisy orzeczeń Sądów pierwszej i drugiej instancji nie stanowią wystarczającego uwiarygodnienia twierdzeń o poniesionej szkodzie. Sam wyrok nie może być uznany za szkodę, gdyż nie był jej źródłem. Jeżeli skarżący poniósł szkodę, to nie na skutek wydanych orzeczeń sądowych. W skardze wskazano wyrok Sądu pierwszej instancji, który był korzystny dla skarżącego, ale nie był prawomocny. W związku z tym skarżący nie utracił żadnej wiarytelności, ponieważ wyrok ten nie dawał mu pewnej wiarytelności. Trzeba podkreślić, że okoliczność, iż wydano orzeczenie niekorzystne dla strony, nieuwzględniające jej żądania lub zajętego w sprawie stanowiska, nie jest równoznaczne z poniesieniem szkody w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. Nieuzyskanie przez stronę w postępowaniu sądowym oczekiwanej ochrony prawnej nie musi prowadzić do powstania uszczerbku majątkowego. Poniesienie takiego uszczerbku w związku z nieuwzględnieniem roszczenia strona powinna wykazać, czego skarżący nie uczynił (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 czerwca 2016 r., IV CNP 2/16, niepubl. i z 5 grudnia 2016 r., I CNP 15/16, niepubl.).

Nie można też utożsamiać szkody doznanej przez konsumenta ze szkodą doznaną przez powoda jako podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie likwidacji szkód, w tym wiarytelności o naprawienie szkody wyrządzonej wskutek uszkodzenia pojazdu, nabytych od bezpośrednio

poszkodowanych konsumentów, ponieważ w jego majątku nie została wyrządzona żadna szkoda. Nabywając wierzytelność na podstawie umowy cesji, wprowadziła się ona częścią majątku powoda, jednakże w sytuacji, w której Sąd drugiej instancji uznał umowę cesji za nieważną, to skutkiem takiej oceny prawnej jest możliwość dochodzenia przez skarżącego roszczenia o zwrot zapłaconej ceny tytułem nabycia wierzytelności. Ewentualna różnica pomiędzy nabytą wierzytelnością a zapłaconą ceną mogłaby teoretycznie stanowić szkodę, jednakże nie została ona wykazana, ponieważ brak jest dowodów na to, czy i za jaką kwotę wierzytelność została nabyta. Uniemożliwia to stwierdzenie, że skarżący uprawdopodobnił poniesienie szkody, o której stanowi art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z kolei z art. 424⁵ § 1 pkt 5 zdanie pierwsze k.p.c. wynika obowiązek wykazania przez skarżącego, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było ani nie jest możliwe. Spełnienie tego wymagania powinno nastąpić przez przedstawienie przez skarżącego odpowiedniego wyводу prawnego, zawierającego analizę przysługujących środków prawnych i przedstawienia argumentacji, że w konkretnej sprawie żaden ze środków prawnych nie mógł doprowadzić do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2020 r., II CNP 10/20, z 17 sierpnia 2005 r., I CNP 5/05 i z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05). Realizacja tego obowiązku – na co wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie – nie może opierać się na ogólnym oświadczeniu skarżącego, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia nie było możliwe w drodze innych środków prawnych, gdyż zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarżący musi „wykazać” (nie tylko „wskazać”), że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Musi więc ujawnić i przedstawić w skardze tę okoliczność w sposób wyczerpujący i niebudzący wątpliwości oraz w drodze stosownego wyводу dowieść jej istnienia i przekonująco uzasadnić (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., I CNP 40/18, niepubl., z 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, niepubl., z 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, niepubl., z 18 kwietnia 2018 r., III CNP 9/18, niepubl. oraz z dnia 23 marca 2018 r., II CNP 58/17, niepubl.).

Obowiązek wynikający z powyższego przepisu nie został należycie wykonany, ponieważ tylko w części wstępnej skargi (przed uzasadnieniem) na stronie 2 skargi, powołując się na regulację art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. oraz art. 424^{1a} k.p.c., wskazano, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie jest i nie było możliwe, bowiem od rzeczonego orzeczenia, z przyczyn formalnych (wartość przedmiotu sporu), nie przysługiwała skarga kasacyjna oraz brak jest podstaw do wznowienia postępowania. Jednocześnie wskazano na uchwałę Sądu Najwyższego III PZP 4/20 i utrwaloną linię orzeczniczą – braku konieczności uprzedniego skorzystania przez stronę z instytucji skargi nadzwyczajnej. Skarżący *de facto* wskazał zatem jedynie na niedopuszczalność skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Nie przeprowadził natomiast wyczerpującej analizy prawnej braku możliwości skorzystania z innych środków prawnych, w tym np. możliwości złożenia skargi o wznowienie postępowania. Skarżący nie spełnił zatem w pełni wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 zdanie pierwsze k.p.c. i nie wykazał, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było ani nie jest możliwe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c., odrzucił skargę.

O kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę – orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹, 3-4 w zw. z art. 99, 391 § 1, 398²¹ i 424¹² k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265, obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

(A.G.)

[a!]

